

Norsk Oljemuseum
Årbok 2018

18. oktober 2018 var fortellerne fra Draugen samlet til utstillingsåpning og lansering av Industriminne Draugen på Norsk Oljemuseum. Fra venstre foran: Therese Hansen, Solveig Brevik, David Loughman, Nils Gunnar Gundersen, Eivind Wolff og Markus Uran. Bak: Utstillingsleder Anja W. Fremo, prosjektleder og forsker Trude Meland og museumsdirektør Finn E. Krogh. Foto: Marie von Krogh

Når Draugen forteller

av Anja W. Fremo

Hva får deg til å huske en historie? Da vi skulle lage utstilling knyttet til Industriminne Draugen, bestemte vi oss for å lene oss på kunnskapen om at det ofte er de personlige historiene som gjør mest inntrykk på oss.

Klart vi ville lage en Draugen-utstilling! Etter tre års intensivt arbeid med Industriminne Draugen, er det viktig for Norsk Oljemuseum å vise fram det store arbeidet og gjøre folk kjent med at det finnes der, til fordypning og studier, tilgjengelig for alle, i all framtid.

Men Oljemuseets gjester kommer ikke for å lese seg gjennom titalls artikler om hele Draugen-historien. Derfor måtte vi tenke på hvordan vi kunne gi smakebiter av den fulle historien om Draugen, få folk til å bli nysgjerrige og bli klar over det store materialet som finnes.

Norsk Oljemuseum forteller allerede mange ulike historier. Vi tar for oss petroleumsgeologien om dannelsen av olje og gass millioner av år tilbake i tid, vi viser de økonomiske konsekvensene av olje- og gassvirksomheten for Norge, vi forteller om teknologisk utvikling, om politiske prosesser og om klimakonsekvensene av menneskenes avhengighet av fossile energikilder.

Hva har vi lite av? Jo, vi viser ikke menneskene i så stor grad. Vår historie kan kanskje oppfattes litt distansert og teknisk. Det til tross for at alt jo er avhengig av menneskene. Ingenting hadde skjedd hvis det ikke var for det menneskelige motet, kløkten, kunnskapen og kompetansen.

Det ble knaggen for Draugen-utstillingen vår. Vi ville fortelle de personlige, nære, menneskelige historiene fra Draugen, de små fortellingene som samtidig gir det store bildet.

Følg sporene av Draugen

Så ville vi altså lage en utstilling med personlige Draugen-historier. Men hvor skulle utstillingen være? Ideen oppsto om at vi ville prøve å lage en desentralisert utstilling. På en helt ny måte ville vi dra gjestene våre gjennom utstillingen og hele veien gi dem mulighet til å følge i sporene til Draugen. Det skulle bli en Draugen-løype gjennom museet. På hver post skulle en historie fortelles, av den som selv hadde opplevd den.

I nært samarbeid med utstillingsdesignere i SixSides kom vi fram til at utstillingen skulle bestå av sju lett gjenkjennelige oransje, sirkulære montre.

En gjenstand i hver av montrene illustrerer historien, som gjestene kan lytte til. Konseptet er enkelt, og vi opplever at det fungerer akkurat slik vi ønsket ved å bringe menneskelige stemmer inn i utstillingen vår.

Kysset

Helt fra starten, var det en historie vi var helt sikre på at vi skulle ha med oss. I utstillingen «Oljeliv/Offshore ID» som vi åpnet på Oljemuseet i januar 2018, var vi nemlig blitt kjent med Therese Hansen. Fotograf Marie von Krogh, som hadde besøkt Draugen i sitt arbeid med denne dokumentariske fotoutstillingen, hadde møtt Therese.

Gjennom alle Draugens 25 år har hun og ektemannen Dag arbeidet på plattformen i Norskehavet. De har vekslet på å være hjemme i Elnesvågen utenfor Molde med de tre barna og å være på jobb på Draugen. Utallige ganger har Therese forsikret seg om at hun har bilnøkkelen i lommen på overlevelsedrakten når hun har tatt plass i helikopteret på vei ut fra Kristiansund til Draugen. Therese har hver gang kjent kriblingen i magen når hun skulle lande. På vei ut av helikopteret har hun først fått øyekontakt med Dag i enden av køen av dem som skal gå ombord,

Ekteparet Dag og Therese Hansen har pendlet til Draugen i Norskehavet i 25 år. Utallige ganger har de møttes på helikopterdekket, den ene på vei hjem, den andre på vei på jobb i havet. De har utvekslet bilnøkkelen og et kyss. Foto: Marie von Krogh

så møttes, vekslet noen praktiske beskjeder, overlevert bilnøkkelen selvfølgelig – og gitt hverandre et kyss. Aldri har ekteparet Hansen tenkt på å skaffe to bilnøkler.

Bilnøkkelen illustrerer Thereses historie. Hun forteller om pendlerlivet, om fordelene og friheten det gir å jobbe turnus i havet og komme hjem til all verdens tid med familien, og om de såre sidene av offshorelivet.

Hjertebarnet

Draugen er unik i sin konstruksjon. Da plattformen skulle bygges, ble et helt spesielt design valgt. Draugen-plattformen skulle stå på ett betongbein. Beinets konstruksjon skulle bygges av

Betongunderstellet til Draugen er helt spesielt med sitt ene, høyreiste, elegante bein. I siste fase av byggingen, måtte skaftet forlenges på grunn av nye beregninger av bølgekrefter. Foto: Eivind Wolff/Norsk Oljemuseum

Norwegian Contractors i Jättåvågen. Eivind Wolff ledet arbeidet. Draugen ble hans hjertebarnt blant betongunderstellene han var med å bygge.

Hvorfor det? Jo, fordi arbeidet var så utfordrende. Alle måtte strekke seg ut over det de trodde var deres kapasitet – og de lyktes. Selv om stor dramatik og krevende overraskelser dukket opp underveis.

Det høyreiste, elegante skaftet var nesten helt ferdig da nye beregninger av bølgekrefter truet med skrotning av hele plattformen. Men teamet til Eivind Wolff greide med stor kløkt å komme opp med nye løsninger. Skaftet ble forlenget og avstanden fra havoverflaten til dekket ble

Betongunderstellet på Draugen var nesten ferdig bygget, da nye beregninger nesten førte til skrotning av hele prosjektet. Eivind Wolff ledet arbeidet, og med kløkt og enorm innsats greide han og hans team å møte utfordringene og levere Draugen "on site - on time". Foto: Marie von Krogh

stor nok til å unngå de destruktive kreftene fra bølgene. Draugen ble levert "on site, on time". En liten Draugen-modell i tinn, som Eivind har hatt med seg siden 1990-tallet, illustrerer hans fortelling.

Vi synes Eivind Wolffs historie er sterk fordi den med hans glød og entusiasme, selv mer enn 25 år seinere, vitner om kraften det var i miljøet som bygde Draugen og mange andre condeep-plattformer for Norwegian Contractors. Svært mange har vært involvert i byggeprosjektene med base i Jättåvågen i Stavanger. Her ble det utført ingeniørkunst på høyt nivå gjennom 1980- og 1990-tallet. Wolff er en av mange som har satt spor etter seg der.

Kong Harald står for den høytidelige åpningen av Draugen i 1993. Den alvorlige, unge jenta til høyre er Gro Anita Markussen. Hun husker denne merkedagen svært godt - og siden har hun vært med på veldig mange flere. Foto: Roger Hasselø/Norsk Oljemuseum

Rekordene

Draugen har satt rekorder på alle mulige måter, helt fra starten og fram til nå. Feltet, plattformen og alle de som har jobbet der gjennom 25 år, har overgått alles forventninger. Gro Anita Markussen har vært med på utallige merkedager i hele feltets historie.

Vi fant fram til Gro Anita Markussens utrolige Draugen-historie via dette bilde, som også har fått plass i monterer der hun forteller sin historie.

På bildet klipper Kong Harald snoren for å markere produksjonsstart på Draugen. Bildet er tatt i desember 1993. Gro Anita står bak til høyre. Bildet hadde vi i museets billedatabase og med god hjelp greide vi å finne fram til Gro Anita Markussen.

Hun har jobbet på Draugen hele sitt yrkesliv. Hun var med under ferdigstillelsen på Rosenberg, fulgte slepet ut på feltet, hun gikk i tog på helikopterdekket den aller første 17. mai, samme

dag som plattformen ble satt ned på bunnen som den aller første plattformen nord for den politisk viktige 62. breddegrad, som skiller Nordsjøen fra Norskehavet. Seinere har Draugen levert produksjonsrekord etter produksjonsrekord. Gro Anita har vært med på mange av dem. Hun har opplevd solskinn og storm og spist mange stykker kake for å feire bragder.

Rikdommen

Kristiansund bestemte seg for å bli oljeby allerede i 1970. Det var knapt gjort funn på norsk sokkel, men dette eventyret ville småbyen på kysten av Nordmøre være med på. Men det skulle ta tid.

Oljeby ble byen først da det ble bestemt at driftsorganisasjonen til Draugen skulle ligge i Kristiansund. Shell kom til byen med arbeidsplasser av en type den karrige kystbyen ikke hadde hatt før. Oljen forandret Kristiansund, som pengesterke næringer alltid gjør når de får dominere et lokalmiljø. Dette forteller Solveig Brevik om i sin historie.

Hun hadde en ansvarsfull jobb som leder i det offentlige. Hun syntes det var bra at oljen ga ungdom som hadde reist ut og tatt utdanning, mulighet til å komme hjem og få gode jobber. Rart syntes hun det var at unge, ufaglærte reiste offshore og kom hjem med lønninger to- og tre ganger så høy som hennes lederlønn. Det ble flere tjukke lommebøker i Kristiansund utover på 1990-tallet enn befolkningen der hadde vært vant til.

Med oljen kom høye lønninger til byen. Store forskjeller var uvant i Kristiansund. For Solveig Brevik, som hadde en ansvarsfull lederjobb i det offentlige, følte det rart at unge ufaglærte reiste offshore og tjente tre ganger så mye som henne. Foto: Marie von Krogh

Bølgen

Nils Gunnar Gundersen hadde fortalt en rørende Draugen-historie i Oljemuseets Oljeungeprosjekt. I forbindelse med museumsfilmen Oljeunge, samlet vi inn personlige historier fra alle slags oljeunger. Nils Gunnars fortalte med stor innlevelse om den første 17. mai på Draugen. Han var plattformsjef og Draugen ble satt ned på bunnen. Tanken på dette sterke øyeblikket gir han klump i halsen den dag i dag.

Men Nils Gunnar Gundersen er et oppkomme av gode Draugen-historier. Så det var ikke 17. mai-fortellingen han ville dele i «Draugen forteller».

Når Nils Gunnar Gundersen forteller Draugen-historier, er det mange som vil høre. På Oljemuseet deler han opplevelsen av da en kjempebølge traff den ett-beinte plattformen i Norskehavet. Foto: Marie von Krogh

Det var historien om kjempebølgen han var opptatt av å dele.

Draugen ligger ganske alene, langt til havs, i et av verdens mest værharde områder. Mens plattformen gynget i en kraftig vinterstorm, kom det en telefon til plattformsjefens kontor fra

Aberdeen Weather Center. De kunne melde om en kjempebølge som nærmet seg installasjonen.

Som plattformsjef var Nils Gunnar Gundersen ansvarlig for alle menneskene om bord, for materiell og produksjon. Ville den ettbeinte betongplattformen tåle møtet med en kjempebølge?

David Loughman sang "Happy Birthday" da 25-årsdagen for Draugen-produksjonen ble markert med utstillingsåpning og industriminnelansering på Oljemuseet i oktober 2018, som han gjorde ute i havet da 5-årsdagen ble feiret. Foto: Marie von Krogh

Guttedrømmen gikk i oppfyllelse for Markus Uran da han fikk læreplass på Draugen. Mer enn åtte år seinere, lever drømmen og Markus har en jobb han ønsker å beholde lenge. Foto: Marie von Krogh

Alle om bord ble samlet i gymsalen. Der fortalte Gundersen hva som var i vente og orienterte om styrken i betongbeinet. Så kom bølgen. De som sto rundt veggene i gymsalen satte seg umiddelbart ned på gulvet, det ristet og gynget. Så var det over.

Draugen hadde stått støytten av.

Juvelen

«Happy Birthday» har kanskje aldri ljommet så høyt på Draugen som på 5-årsdagen i 1998.

Administrerende direktør i Norske Shell, David Loughman er en habil sanger – og han er på Draugen sammen med Kristiansund-ordføreren for å markere jubileet for produksjonsstarten.

Det var god grunn til å la sangen runge. Draugen hadde innfridd over alles forventning. Produksjonen var rekordhøy rund 200 000 fat per dag og feltet ble omtalt som juvelen i Shells krone. Men folkene på Draugen var ikke av den typen som hvilte på noen form for laurbær. De satte seg nye mål. De jobbet for at brønn A4

SHELL
DRAUGEN
BLOKK 6407/9

skulle blir verdens mest produserende offshore-brønn. Og de greide det.

David Loughman kan ikke få lovprist Draugen-organisasjonen nok. Den erfarne oljemannen har jobbet over hele verden. Han har aldri opplevd at samarbeid mellom ulike fagfolk har ført fram til så solide resultatet. Og han har aldri følt seg så hjemme på noen plattform som på Draugen.

Drømmen

Vi ville gjerne vise at Draugen fortsatt er en høyst levende organisasjon, et felt og en plattform som fortsetter å levere olje til markedet, med lønnsomhet.

Som alle suksesser, må det fornying til også på Draugen. Markus Uran er like gammel som Draugen-plattformen. Tidlig i ungdommen hadde han er drøm om å få jobb offshore. Han syntes det virket spennende å fly helikopter til jobb og å være der ute, med hav rundt seg på alle kanter.

Markus ville bli elektriker og da sjansen til læreplass på Draugen bød seg, grep han sjansen.

Nå har han jobbet på Draugen i mer enn åtte år, han beskriver kollegene sine som en slags

familie, han bryr seg om folkene der og mener at det ikke finnes bedre steder å jobbe enn på plattformen i Norskehavet. Han vil bli der lenge.

Er det virkelig mulig?

Lyden i «Draugen forteller» er nesten som et hallelujakor. Og vi har ikke på noen måte lett etter skrytehistoriene eller skydd kritiske røster. Vi har snakket med mange tidligere og nåværende Draugen-ansatte i arbeidet med utstillingen, og de er påfallende samstemte når de snakker om Draugen. De verdsetter fellesskapet og samholdet. De er stolte av hva de har bidratt med av verdier til selskapet og inntekter for landet, de verdsetter friperiodene – men mest av alt er de glade i arbeidsplassen sin.

For Norsk Oljemuseum har historiene «Draugen forteller» bidratt til å levendegjøre museet. Utstillingen viser at en stemme fra et levende menneske treffer oss, får oss til å lytte og til å huske historiene vi hører. Det er erfaringer vi vil ta med oss videre til andre utstillingsprosjekter.

Utstillingen «Draugen forteller» vises på Norsk Oljemuseum i ca. ett år, fra oktober 2018.

Museumsgjester kan følge sporene av Draugen gjennom sju poster som dette i museet. En stemme, en gjenstand og en kort tekst gir historiene liv. Foto: Marie von Krogh